

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2008
V. volební období

530

Zpráva o realizaci protipovodňových opatření
v České republice do roku 2007

Zpráva o realizaci protipovodňových opatření v České republice do roku 2007

1. Úvod

Povodňové situace představují na území České republiky největší hrozby přírodních katastrof. Tato skutečnost je dána polohou České republiky v kontinentálním i celosvětovém měřítku. Vzniku povodní nelze zabránit, lze pouze zmírnit jejich dopad na životy a majetek obyvatel. Tato skutečnost velmi významně ovlivňuje postoj Ministerstva zemědělství, ve spolupráci se správci vodních toků, k této problematice.

Povodně na našem území způsobily ze posledních 10 let škody téměř za 150 mld. Kč (viz následující tabulka) a významně vstoupily do života společnosti. Po extrémní povodni na Moravě v roce 1997 bylo zřejmé, že povědomí o existenci povodní bylo ve všech oblastech života státu nepřipustně redukováno. Důsledkem této skutečnosti byla jak elementární nepřipravenost na přírodní povodňové katastrofy, tak významná opomenutí a nesystémovost v rozvoji území podél vodních toků, k nimž došlo během téměř 100 letého období bez významných povodní.

Tabulka č. 1 - Povodně v letech 1997 až 2006 z hlediska počtu ztrát na lidských životech a výše povodňových škod

Povodňová situace [rok]	Počet ztrát na lidských životech	Povodňové škody [mil. Kč]	
		celkové	z toho na VH dílech v majetku státu
1997	60	62 600	6 600
1998	10	1 800	
2000	2	3 800	606
2001	0	1 000	100
2002	16	70 000*	4 630
2006	9	6 200	2 238
Celkem 1997 - 2006	97	145 400	14 174

Pozn.: * údaj zahrnuje odhad ve výši 24 mld. Kč za povodňové škody v hl. m. Praha

2. Důvod předložení materiálu

Usnesením vlády č. 382 ze dne 19. dubna 2000 byla schválena „Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky“. Schválená strategie, jak se později ukázalo, sehrála velmi důležitou roli v zastřešení systému prevence před povodněmi a nastartování již konkrétních programů prostřednictvím kterých dochází k jejímu naplňování. Její věcné plnění bylo obsaženo v materiálu „Záměry tvorby programů prevence před povodněmi“, který vláda vzala na vědomí svým usnesením č. 897 ze dne 13. září 2000. Obsahoval soubor konkrétních

programů v gesci jednotlivých resortů a vláda České republiky svým usnesením uložila příslušným ministrům předkládat pravidelné zprávy o plnění programů.

První zprávu o plnění programů prevence před povodněmi vzala na vědomí vláda České republiky svým usnesením č. 335 ze dne 7. dubna 2003 a uložila ministrům zemědělství, životního prostředí, dopravy a informatiky ve spolupráci s ministrem pro místní rozvoj zpracovat další zprávu o plnění programů a předložit ji vládě do 31. března 2006. Dne 12. dubna 2006 tak vláda České republiky svým usnesením č. 383 vzala na vědomí v pořadí druhou zprávu informující o realizaci programů prevence před povodněmi za období let 2003 – 2005. Současně vláda České republiky ve svém usnesení č. 383/2006 podpořila pokračování programu „Prevence před povodněmi“ příslibem státních finančních prostředků na jeho II. etapu, a to ve výši 8 - 10 mld. Kč.

V návaznosti na usnesení č. 383/2006 ze dne 12. dubna 2006 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 496 ze dne 10. května 2006 financování protipovodňových opatření zajišťovaných Ministerstvem zemědělství. Současně bylo v rámci tohoto usnesení uloženo ministru zemědělství předkládat pravidelně po projednání s 1. místopředsedou vlády a ministrem financí vždy do 30. dubna každého kalendářního roku, počínaje rokem 2008, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky informaci o realizaci protipovodňových opatření v České republice za předchozí kalendářní rok. Vlastní Dokumentace programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II byla vládou České republiky schválena usnesením č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 (pozn.: týká se také změny usnesení vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 383 a ze dne 10. května 2006 č. 496).

3. Realizace programů protipovodňových opatření v období 2002 - 2007

3.1. Struktura programů

č. ISPROFIN	Název programu
229 060	Prevence před povodněmi (součástí 5 podprogramů)
229 210	Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží (součástí 2 podprogramy)

3.2. Program 229 060 Prevence před povodněmi

Program 229 060 Prevence před povodněmi (I. etapa) byl zaměřen především na území v povodích zasažených povodněmi do roku 2000, tedy na povodí řek Moravy, Odry a povodí horního Labe. Hlavním cílem opatření I. etapy bylo zvýšení možností retence vody v území a zajištění obnovy hrazí k vymezení neškodného rozlivu v údolních nivách a podpora zachycení a bezpečného převedení velkých povodňových průtoků zvyšováním kapacity koryt vodních toků v kritických úsecích (zejména v oblastech zástavby), včetně úprav koryt bystřin a exponovaných drobných vodních toků. Investiční preventivní opatření se soustředila především na technické prvky, které realizací přinesly konkrétní a ekonomicky doložitelnou účinnost v hydrologických povodích.

Tato etapa probíhala v období let 2002 – 2007 a představovala výběr investičních záměrů pro nejohroženější části území ČR s plánovanými náklady ve výši 4,15 mld. Kč. Hlavními zdroji financování I. etapy programu byly prostředky úvěru od Evropské investiční banky, z výnosů z privatizací prostřednictvím kapitoly Operace státních finančních aktiv a ze státního rozpočtu. Tyto prostředky byly doplněny vlastními zdroji žadatelů (zejména státních podniků

Povodí a s.p. Lesy České republiky) a dále menší měrou spolufinancováním ze strany obcí a měst a v jednom případě byly použity prostředky PHARE. Program počítal na léta 2002 – 2007 s využitím národních finančních zdrojů v souhrnné výši cca 2,15 mld. Kč. K jejich posílení byl využit úvěr od EIB ve výši 60 mil. EUR (což na počátku programu představovalo cca 2,0 mld. Kč). Celková částka 4,15 mld. Kč odpovídala reálným možnostem přípravy a realizace významných preventivních opatření v letech 2002 – 2005 (následně prodlouženo do roku 2007) v nejohroženějších územích. Příjemcem finančních prostředků byly státní podniky Povodí, Lesy České republiky, s.p. a organizační složka státu - Zemědělská vodohospodářská správa (dále jen „ZVHS“).

Tabulka č. 2 - Financování programu 229 060 v letech 2002 – 2007 (mil. Kč):

rok		2002	2003	2004	2005	2006	2007	celkem
celkem	státní rozpočet	186,5	669,2	794,7	887,4	752,2	332,9	3 622,9
229 060	celkové náklady	223,6	739,4	952,1	981,8	789,1	355,9	4 041,9

Program byl úspěšně ukončen v roce 2007 a bylo dokončeno celkem 435 akcí (pozn.: přehled významných stavebních akcí realizovaných v rámci programu 229 060 je uveden v příloze č. 1 tohoto materiálu). Přehled všech dokončených akcí je uveden na internetových stránkách Ministerstva zemědělství (www.mze.cz). Závěrečné vyhodnocení programu 229 060 proběhne do 30. 6. 2008. Již nyní lze konstatovat, že hlavní ukazatele programu, dokumentující zvýšení ochrany území ČR před povodněmi, tj.: vytvoření retenčního objemu pro zachycení povodňových průtoků ve výši min. 40 mil. m³, výstavba ochranných hrází v délce min. 93 km, zkapacitnění koryt vodních toků v délce min. 92 km jsou splněny, resp. vysoko překročeny.

V rámci řešení programu byla správci vodních toků v letech 2002 – 2007 také vymezena záplavová území podél vodních toků v celkové délce 11 601,90 km, z toho podél významných vodních toků v délce 11 321,59 km a podél drobných vodních toků v délce 280,31 km. Podrobný přehled vymezených záplavových území na vodních tocích ve správě s.p. Povodí je uveden v příloze č. 2 tohoto materiálu. Vymezená záplavová území jsou nezbytným podkladem pro kvalitní zpracování návrhů systémového řešení protipovodňových opatření, vyhodnocování jejich účinnosti a pro rozhodování o výběru efektivních opatření. Na základě návrhu správců vodních toků jsou následně záplavová území stanovována vodoprávními úřady. Vymezování záplavových území podél vodních toků bude ukončeno v roce 2008 s tím, že budou vymezena záplavová území podél vodních toků v celkové délce 12 130,66 km, což představuje cca 72 % celkové délky všech vodních toků ve správě s.p. Povodí.

V jednom z podprogramů byly rovněž řešeny studie odtokových poměrů, které řeší opatření ke zvýšení ochrany před povodněmi včetně posouzení povodňových rizik (určení hloubek a rychlostí proudění v záplavových územích). Právě výstupy z těchto studií jsou velmi podstatné také pro navazující II. etapu programu Prevence před povodněmi.

3.3. Program 229 210 Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží

Cílem tohoto programu bylo zlepšení rybníčního fondu České republiky a posílení jeho vodohospodářských i mimoprodukčních funkcí s důrazem na jejich protipovodňový význam. Dosažení tohoto cíle bylo zajišťováno obnovou a rekonstrukcí těles hrází a jejich funkčních objektů a obnovou retenčních prostorů nádrží odtěžením sedimentů.

Po katastrofické povodni v roce 2002 byl vyčleněn podprogram 229 218 Odstranění škod na rybnících a vodních nádržích po povodních v srpnu 2002.

Program 229 210 Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží by schválen Ministerstvem financí na léta 2003 - 2006 s celkovými náklady 3,3 mld. Kč. Následně byl prodloužen do roku 2007. Financování bylo zajištěno dotacemi ze státního rozpočtu a podílem vlastních zdrojů žadatelů. Kofinancování programu ze strukturálních fondů ve výši 0,6 mld. Kč se v období po schválení dokumentace programu ukázalo jako nereálné. Ze schváleného limitu prostředků státního rozpočtu ve výši 2,4 mld. Kč bylo k 31. 12. 2007 poskytnuto cca 1,747 mld. Kč.

Tabulka č. 3 - Financování programu 229 210 v letech 2003 – 2007 v členění dle podprogramů (mil. Kč):

rok		2003	2004	2005	2006	2007	celkem
celkem 229 210	státní rozpočet	522,398	444,049	219,487	330,270	230,928	1 747,132
	celkové náklady	625,133	518,886	270,154	402,266	248,384	2 064,823

V rámci programu bylo v letech 2003 – 2007 realizováno 226 akcí, přičemž bylo dosaženo zajištění 68,240 mil. m³ retenčního prostoru (pozn.: uvedený parametr je výrazně ovlivněn akcemi na rybníku Rožmberk, kde byl řešen retenční prostor o objemu 60 mil. m³).

4. Příprava a realizace protipovodňových opatření v období 2007 - 2012

4.1. Struktura programů

č. ISPROFIN	Název programu / podprogramu
129 120	Podpora prevence před povodněmi II
129 122	Podpora protipovodňových opatření s retencí
129 123	Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků
129 124	Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl
129 125	Podpora vymezení záplavových území a studií odtokových poměrů
129 130	Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží
129 132	Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží
129 133	Odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží

4.2. Program 129 120 Podpora prevence před povodněmi

Usnesením vlády České republiky ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 383 a ze dne 10. května 2006 č. 496 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007 – 2012 realizaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II v rozsahu dotačních prostředků 10 mld. Kč, v členění zdrojů:

Zdroj	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací	Státní rozpočet
Částka (mld. Kč)	6,0	3,0	1,0

V letech 2007 – 2012 se tak předpokládá financování výdajů programu ve výši 10,5 mld. Kč, z čehož představují cca 10,3 mld. Kč kapitálové výdaje (investice) a cca 0,2 mld. Kč běžné výdaje (neinvestice). V uvedených částkách je zahrnuta předpokládaná spoluúčast investorů investičních akcí v sumě minimálně 0,5 mld. Kč. Neinvestiční prostředky budou poskytovány organizační složce státu ZVHS, která nedisponuje vlastními zdroji.

Kromě správců vodních toků se o podporu mohou ucházet rovněž obce a města jako „navrhovatelé“. V roce 2007 proto byla připravena Metodika pro navrhovatele protipovodňových opatření (obec či město v pozici navrhovatele bude dílo vybudované správcí povodí dále provozovat). Proběhlo rovněž otevřené výběrové řízení na strategického experta (podmínka EIB), které vzhledem k uplatněným připomínkám probíhalo opakovaně.

Hlavním cílem II. etapy programu je další snižování úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových oblastech vodních toků, posílení akumulace v údolních nivách a zvýšení kapacit koryt v intravilánech. Investiční akce navržené k financování v rámci II. etapy jsou technickými akcemi, které mají výraznější systémový charakter zpracováním výsledků studií z dřívějších programů do nových projektových řešení, které jsou připraveny k realizaci v II. etapě programu. Jedná se především o výstupy ze studií, které byly zpracovány v rámci podprogramu 229 065 Studie odtokových poměrů v rámci I. etapy programu Prevence před povodněmi.

Věcné cíle programu jsou podloženy bohatými zkušenostmi se vznikem a průběhem povodní na našem území, které jsme získali zejména v posledních deseti letech. Program je zvláště zaměřen na realizaci takových opatření, která řeší povodňové ohrožení v nejrizikovějších lokalitách podél našich významných toků. Metodika hodnocení priorit ve II. etapě programu Prevence před povodněmi objektivně upřednostňuje ty rizikové oblasti, kde budou mít protipovodňová opatření největší efekt.

Cíle programu jsou orientovány také na získání věrohodných informací a podkladů pro návrhy protipovodňových opatření v budoucnu (studijní podprogram 129 125) a na protipovodňová opatření stavebního charakteru, pro která je plánován výrazně větší rozsah investic. V rámci programu se vhodně doplňují opatření (akce) na drobných vodních tocích, která napomáhají pozitivnímu ovlivňování vývoje odtoku z horních částí toků, a opatření pro zvládnutí extrémních povodňových situací na významných vodních tocích. Opatření na drobných vodních tocích ve správě ZVHS a Lesů ČR, s.p. mají (mimo intravilány obcí) charakter především přírodně blízkých opatření. Tato opatření budou realizována v součinnosti s Operačním programem Životní prostředí (OPŽP).

Dokumentace programu řeší postup pro předkládání nových návrhů opatření potenciálními ochráněnými subjekty z řad obcí, měst a sdružení obcí, nebo kraji. Součástí programu nejsou opatření na stabilizaci odtokových poměrů v krajině, revitalizace a snížení eroze. Tato jistě pozitivní opatření mají proměnlivé a obtížně kvantifikovatelné protipovodňové efekty a nastupují do plné funkce s větším časovým odstupem. Předpokládá se, že budou realizována z podpor v gesci MŽP financovaných převážně z kohezního fondu a ze strukturálních fondů EU. Propočtení kompenzačních opatření dle jednotlivých hydrologických povodí bude připraven v rámci další hodnotící Zprávy o realizaci protipovodňových opatření v České republice za rok 2008, tj. do konce dubna 2009.

Tabulka č. 4 - Předpoklad čerpání finančních zdrojů programu (v mil. Kč) v letech 2007 - 2012:

Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Úvěr EIB, z FNM*, SR	194	965	1 500	2 000	2 300	3 041**	10 000
Vlastní zdroje, zdroje územních rozpočtů a fondů EU	-	20	80	100	150	150	500
Celkem	194	985	1 580	2 100	2 450	3 191	10 500

Pozn.: * výnosy z privatizací, novelou zákona o zrušení Fondu národního majetku

** eventuálně prodloužení programu

Tabulka č. 5 – Přehled skutečného čerpání k 31. 12. 2007

Investor	Státní rozpočet (mil. Kč)	Vlastní zdroje (mil. Kč)
Povodí Labe, s.p.	6,277	3,423
Povodí Moravy, s.p.	26,617	6,996
Povodí Odry, s.p.	37,853	2,708
Povodí Ohře, s.p.	9,111	5,805
Povodí Vltavy, s.p.	58,358	5,802
ZVHS	12,617	0,000
Lesy ČR, s.p.	42,992	20,027
Celkem	193,825	44,761

Přehled skutečného čerpání finančních zdrojů, tak jak uvádí tabulka č. 5, jasně dokumentuje situaci, která pravidelně nastává při zahajování dotačních programů a vytváření příslušných dokumentů v jeho prvním roce. Dalším problémem pro rychlé zahájení efektivních akcí a projektů jsou především legislativně právní podmínky, které by umožnily realizaci staveb na ochranu před povodněmi rychlejším vypořádáním majetkoprávních vztahů. Problémy se získáváním práv k pozemkům a stavbám podstatně zpožďují a někdy i znemožňují realizaci navrhovaných staveb na ochranu před povodněmi, pro které stát zajistil dostatečné finanční prostředky.

Především z tohoto důvodu připravovalo Ministerstvo zemědělství již od roku 2006 legislativní nástroj, který usnadní realizaci staveb protipovodňových opatření navržených ve veřejném zájmu. Do novely vodního zákona byl uplatněn institut omezení nebo odnětí vlastnického práva k pozemkům a stavbám potřebným pro uskutečnění veřejně prospěšných staveb na ochranu před povodněmi, využitím zákona o vyvlastnění. Jeho aplikace je až posledním nástrojem pro získání práv, pokud dohody o výkupu nebo směně pozemků nejsou úspěšné. Je zjevné, že tento přístup zajistí urychlenou realizaci protipovodňových opatření. Novela vodního zákona dále řeší kromě získávání stavebních pozemků (pod hrázemi), také úhradu újmy za omezení využití pozemků v řízené zátopě a úhradu škod na úrodě a porostech po řízeném zaplavení (včetně úhrady vrácených dotací z fondů ES). To umožní realizovat protipovodňová opatření k ochraně životů a majetku obyvatel. Dosavadní průběh projednávání v Parlamentu České republiky byl velmi příznivý a novela byla schválena Poslaneckou sněmovnou a je předána do Senátu Parlamentu České republiky.

Přesto lze první rok realizace programu 129 120 hodnotit kladně. Podařilo se nastavit systém hodnocení a zařazování akcí do programu, vytvořit mechanismus administrace akcí

navrhovatelů PPO z rad měst a obcí a zejména zahájit realizaci řady akcí, jejichž územní příprava to dovolila.

4.3. Program 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží

Usnesením vlády České republiky ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 383 a ze dne 10. května 2006 č. 496 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007 – 2012 realizaci programu 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží v rozsahu dotačních prostředků 4,2 mld. Kč, v členění zdrojů:

Zdroj	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací	Státní rozpočet
Částka (mld. Kč)	3,0	0,3	0,9

V letech 2007 – 2012 se předpokládá financování výdajů programu ve výši 5,250 mld. Kč, z čehož představují 1,312 mld. Kč kapitálové výdaje (investice) a 3,938 mld. Kč běžné výdaje (neinvestice). Spoluúčasť investorů na financování akcí zahrnutých do programu je stanovena ve výši 20 % nákladů akce (s výjimkou žadatelů z oblasti výzkumných a školních ústavů). Disponibilitu prostředky bude investor dokladovat výpisem z účtu před vydáním rozhodnutí o financování akce. Celkově se předpokládá podíl vlastních zdrojů investorů ve výši 1,050 mld. Kč; v rámci této částky mohou být eventuelně uplatněny i jiné zdroje, zejména příspěvky z územních rozpočtů.

Hlavním cílem tohoto programu je mj. zlepšení technického stavu rybníčního fondu České republiky a obnova vodohospodářských funkcí rybníků a vodních nádrží s ohledem na jejich význam při snižování důsledků extrémních hydrologických situací - povodní a sucha. Významné je zvýšení bezpečnosti rybníků a vodních nádrží za povodní, odbahnění rybníků a malých vodních nádrží s cílem obnovit zanesený zásobní objem nádrže využitelný pro vodohospodářské účely a rovněž podpora výstavby nových vodních nádrží, které budou zapojeny v systému protipovodňové ochrany. V roce 2007 byla zpracována Dokumentace programu s vymezením technických podmínek a vybrán strategický expert pro splnění podmínek smlouvy o půjčce ČR od EIB.

Navrhovaný program 129 130 vychází ze zkušeností s programem 229 210 „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“ a ještě výrazněji akcentuje a podporuje protipovodňové funkce rybníků a malých vodních nádrží a bezpečnost rybníčních hrází a souvisejících objektů.

Tabulka č. 6 - Návrh časového čerpání finančních zdrojů programu 129 130 (v mil. Kč) v letech 2007 – 2012 (se zohledněním skutečného průběhu financování v roce 2007)

Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Úvěr od EIB	-	476	450	550	650	874	3 000
Z FNM*	-	40	90	40	30	100	300
Státní rozpočet	-	170	170	180	100	280	900
Celkem dotace	-	686	710	770	780	1 254	4 200
Vlastní zdroje, event. jiné zdroje	8,7	171,5	177,5	192,5	195	304,8	1 050
Celkem	8,7	857,5	887,5	962,5	975	1 558,8	5 250

Pozn.: * výnosy z privatizací, novelou zákona o zrušení Fondu národního majetku (usnesení vlády č. 875 ze dne 13. srpna 2007)

Rovněž zde je první rok zahájení programu poznamenáno přípravou příslušných formálních dokumentů. Nicméně bylo již v roce 2007 přijato celkem 100 žádostí a vystaven souhlas, případně podmíněný souhlas na 61 akcí, které budou realizovány a financovány (spolu s dalšími žádostmi) v roce 2008. Předpokládány objem žádostí v rámci celého trvání programu činí cca 500 žádostí. Dle zpracované dokumentace je předpokládáno vytvoření 2 mil. m³ retenčního prostoru nově budovaných nádrží a 4 mil. m³ retenčního prostoru řešeného v rámci rekonstrukce stávajících rybníků.

4.4. Realizace pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření

Usnesením vlády České republiky ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 383 a ze dne 10. května 2006 č. 496 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v tomto období také realizaci pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření v rozsahu 1 mld. Kč, v členění zdrojů:

Zdroj	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací	Státní rozpočet
Částka (mld. Kč)	-	0,7	0,3

Na pozemkové úpravy zaměřené na protipovodňová opatření budou vyčleněné finanční prostředky využity tam, kde bude účelné uspořádat vlastnické vztahy v řešeném území nebo jeho části ještě před vydáním stavebního povolení. Dále jsou tyto finanční prostředky určeny na směny státní půdy pro usnadnění uspořádání majetkoprávních vztahů k pozemkům v rámci realizace programu Podpora prevence před povodněmi II. Obsah pozemkových úprav řeší ustanovení § 2 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/2002 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2007 se čerpaly finanční prostředky na pozemkové úpravy v celkové výši 64,033 mil. Kč. Vynaložené finanční prostředky byly využity na protipovodňová opatření (investice), která byla navržena v rámci pozemkových úprav a vychází z plánu společných

zařízení. V současné době probíhá harmonizace návrhů na pozemky pro realizace protipovodňových opatření se záměry pozemkových úprav na základě identifikace katastrů. Využití pozemkových úprav podpoří vypořádání majetkoprávních problémů s vlastníky pozemků dotčených protipovodňovými opatřeními.

5. Závěr

Protipovodňová opatření uvedená v tomto materiálu omezují rizika povodňových škod a naplňují tak „Strategii ochrany před povodněmi pro území České republiky“ schválenou usnesením vlády č. 382 ze dne 19. dubna 2000. Prioritou v oblasti povodňové ochrany je naplňování zásad ke zvýšení retenčního účinku povodí. Jedná se však o dlouhodobou záležitost, proto je jí věnována patřičná pozornost v koncepčních materiálech jednotlivých resortů v rámci trvale udržitelného rozvoje.

Již v současné době je však možné konstatovat, že v materiálu zmiňované programy velmi významně přispívají ke zvýšení protipovodňové ochrany. Z tohoto pohledu splnila I. etapa programu Prevence před povodněmi (229 060) velmi významně svůj účel. Hlavním cílem této I. etapy bylo zvýšení možností retence vody v území, podpora zachycení a bezpečného převedení velkých povodňových průtoků zvyšováním kapacity koryt vodních toků. Preventivní opatření se soustředila především na technické prvky, které realizací přinesly konkrétní a ekonomicky doložitelnou účinnost v hydrologických povodích (výčet významných stavebních akcí – viz příloha č. 1).

Účelnost tohoto programu také dokumentují předepsaná kritéria:

- vytvoření retenčního objemu pro zachycení povodňových průtoků ve výši 40 mil. m³;
- výstavba ochranných hrází v délce min. 93 km;
- zkapacitnění koryt vodních toků v délce min. 92 km.

Všechna výše uvedená kritéria byla splněna resp. vysoce překročena. V letech 2002 – 2007 bylo realizováno 435 stavebních akcí. Na základě detailní analýzy celkem 232 významných stavebních akcí lze konstatovat, že byla zvýšena míra ochrany před povodněmi v průměru na Q₅₀ – Q₁₀₀, přičemž těmito akcemi došlo k ochraně celkem 210 295 obyvatel a majetku v úhrnné hodnotě 245,5 mld. Kč. Dále došlo k vymezení záplavových území podél vodních toků v celkové délce 11 601,90 km (cca 69 % celkové délky všech vodních toků ve správě s.p. Povodí). V porovnání s rokem 2002 došlo k nárůstu o 2 729,49 km, tj. celkem o 19,25 %). Pro doplnění lze také uvést, že v rámci programu Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží (229 210) bylo v letech 2003 – 2007 úspěšně realizováno 226 akcí, přičemž bylo dosaženo zajištění 68,240 mil. m³ retenčního prostoru.

V roce 2007 také došlo k úspěšnému zahájení II. etapy programu Podpora prevence před povodněmi (129 120), která předpokládá financování výdajů programu v letech 2007 – 2012 v celkové výši 10,5 mld. Kč. Hlavním cílem této II. etapy programu je další snižování úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových oblastech vodních toků, posílení akumulace v údolních nivách a zvýšení kapacit koryt v intravilánech. Investiční akce navržené k financování v rámci II. etapy jsou technickými akcemi, které mají výraznější systémový charakter s výrazně větším podílem přírodě blízkých opatření. Uvedené programy k naplňování veřejného zájmu na zvýšení protipovodňové ochrany, lidských životů a majetků byly v prvním roce (tj. 2007) zahájeny, dopracovány nezbytné procesní nástroje a řada akcí úspěšně zahájena. Novelou vodního zákona dojde k usnadnění výstavby potřebných retenčních kapacit, které společnost po katastrofálních povodních v minulých letech

netrpělivě očekává, což povede k výraznému snížení povodňových rizik a povodňových škod. Znamená to účinnější ochranu životů a zdraví obyvatelstva i jeho majetku. Současně dojde ke snížení nároků na odstraňování případných nových povodňových škod, protože nelze vyloučit další výskyt povodní.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti se již dnes jeví jako velmi účelné a prospěšné pokračovat ve zvyšování protipovodňové ochrany také v dalších letech, tj. po roce 2012. Tato tzv. III. etapa programu Prevence před povodněmi bude velmi výrazně orientována na retenci podél vodních toků s využitím prostorů k řízeným rozlivům v poldrech včetně úprav v krajině.

Další informace o realizaci protipovodňových opatření v České republice za předchozí kalendářní rok, tedy 2008, bude Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložena v termínu do 30. dubna 2009, a to včetně propočtu kompenzačních opatření dle jednotlivých hydrologických povodí.